

МОНГОЛ УЛСЫН
ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН
САЙДЫН ТУШААЛ

2019 оны 12 сарын 13 өдөр

Дугаар А/370

Улаанбаатар хот

Журам шинэчлэн батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь хэсэг, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.5 дахь хэсэг, 22 дугаар зүйлийн 22.1.5 дахь заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. "Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн сургалт явуулах болон шалгалт авах журам"-ыг нэгдүгээр, "Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн сургалтын хөтөлбөр"-ийг хоёрдугаар хавсралтаар тус тус шинэчлэн баталсугай.

2. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн сургалт явуулахаар бүртгүүлж, гэрчилгээ авсан байгууллагуудад энэхүү журам шинэчлэн батлагдсантай холбоотой бэлтгэл хангуулах зорилгоор журмын 4.3, 4.4 дэх хэсэг, 4.1.2 дахь заалтыг 2020 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн тус тус дагаж мөрдсүгэй.

3. Энэхүү тушаалын хэрэгжилтийг зохион байгуулж, хяналт тавьж ажиллахыг Хөдөлмөрийн харилцааны бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар /Б.Алимаа/-т, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл мэндийн төв /М.Даваабат/-д тус тус үүрэг болгосугай.

4. Энэхүү тушаал гарсантай холбогдуулан "Журам шинэчлэн батлах тухай" Хөдөлмөрийн сайдын 2016 оны А/33 дугаар тушаалыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

САЙД

С.ЧИНЗОРИГ

151190675

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын
сайдын 2019 оны 18 дугаар сарын 13-ны
өдрийн 1/340 тоот тушаалын нэгдүгээр хавсралт

ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ЭРҮҮЛ АХУЙН СУРГАЛТ ЯВУУЛАХ БОЛОН ШАЛГАЛТ АВАХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн /цаашид "ХАБЭА" гэнэ/ сургалтын төрөл, агуулга, суралцагчид болон сургалт явуулах байгууллага, багшид тавигдах шаардлага, сургалтын байгууллагыг бүртгэх, гэрчилгээ олгох, сунгах, цуцлах, хяналт тавих болон шалгалт зохион байгуулах, суралцагчдад сертификат олгохтой холбогдох харилцааг Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль болон энэхүү журмаар зохицуулна.

1.2 ХАБЭА-н сургалтын байгууллагын үйл ажиллагаанд хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хөдөлмөрийн нөхцөл хариуцсан байгууллага, аймаг, нийслэл, дүүргийн хөдөлмөрийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, мэргэжлийн хяналтын байгууллага мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангаж, хяналт тавьж ажиллана.

1.3 Аймаг, дүүргийн хөдөлмөрийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага нь хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч иргэн, малчдад ХАБЭА-н сургалтыг жилд нэгээс доошгүй удаа явуулах бөгөөд бүртгэлийн гэрчилгээ авсан сургалтын байгууллагатай хамтран явуулж болно.

1.4 Ажил олгогч нь ажилтны сургалтыг ХАБЭА-н асуудал хариуцсан нэгж, ажилтан, зөвлөлөөр гүйцэтгүүлж хяналт тавих ба бүртгэлийн гэрчилгээ авсан байгууллагатай гэрээ байгуулан явуулж болно.

1.5 Хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь ХАБЭА-н сургалч багшийн сургалтыг хариуцна.

Хоёр. Сургалтын төрөл, агуулга

2.1 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн сургалт нь дараахь төрөлтэй байна.

2.1.1 ажил олгогчийн сургалт;

2.1.2 ажилтны сургалт;

2.1.3 ХАБЭА-н асуудал хариуцсан ажилтны сургалт;

2.1.4 ХАБЭА-н сургагч багшийн сургалт;

2.1.5 үйлдвэрлэлийн хортой, аюултай хүчин зүйлийн үйлчлэл бүхий болон тэдгээртэй адилтгах эрсдэлтэй ажлын байранд ажиллаж байгаа иргэн, ажилтны сургалт;

2.1.6 ХАБЭА-н тусгай сургалт;

2.1.7 олон нийтийн сургалт.

2.2 Ажил олгогчийн сургалт нь ХАБЭА-н талаарх ерөнхий мэдлэг, хөдөлмөрийн болон хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн хууль тогтоомж, стандарт шаардлага, байгууллагын түвшинд ХАБЭА-н арга хэмжээг төлөвлөн зохион байгуулах талаарх агуулгыг багтаасан байна.

2.3 Ажилтны сургалт нь аюулгүй ажиллах, ажлын байрны сөрөг хүчин зүйлсээс эрүүл мэндээ хамгаалахад зайлшгүй шаардлагатай ХАБЭА-н талаарх ерөнхий ойлголт, хөдөлмөрийн харилцаа болон хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн хууль тогтоомж, ажилтны ажлын байр, салбарын онцлогт тохирсон ХАБЭА-н талаарх агуулгыг багтаасан байна. Шинээр ажилд орж байгаа болон өөр ажлын байранд шилжиж байгаа иргэн, ажилтны сургалтын агуулга, хөтөлбөрийг ажил олгогч ажлын байрны онцлогтоо нийцүүлэн зохион байгуулна.

2.4 ХАБЭА-н асуудал хариуцсан ажилтны сургалт нь үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, ХАБЭА-н үйл ажиллагааг зохион байгуулахад шаардлагатай онолын мэдлэг эзэмшүүлэх, практик дадал олж авахад чиглэсэн агуулгыг багтаасан байна.

2.5 ХАБЭА-н сургагч багшийн сургалт нь хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн үндсэн асуудал, сурган, заах арга зүй, насанд хүрэгчийн сургалтын сэтгэл зүйн онцлог болон ХАБЭА-н асуудлаар сургалт явуулахад шаардлагатай онолын мэдлэг эзэмшүүлэх, практик дадал олж авахад чиглэсэн агуулгыг багтаасан байна.

2.6 Үйлдвэрлэлийн хортой, аюултай хүчин зүйлийн үйлчлэл бүхий болон тэдгээртэй адилтгах эрсдэлтэй ажлын байранд ажиллаж байгаа иргэн, ажилтны сургалт /цаашид "Эрсдэлтэй ажлын байрны сургалт" гэнэ/ нь тухайн ажил үүргийн онцлог шинж, учирч болзошгүй аюул осол, эрсдэл, түүнийг таньж илрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх, хяналт тавих талаар зайлшгүй шаардлагатай онолын мэдлэг эзэмшүүлэх, практик дадал олж авахад чиглэсэн агуулгыг багтаасан байна.

2.7 ХАБЭА-н тусгай сургалт нь тухайн ажил үүрэгтэй холбоотой учирч болзошгүй аюул осол, түүнийг таньж илрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх, хяналт тавих талаар шаардлагатай онолын мэдлэг эзэмшүүлэх, практик дадал олж авахад чиглэсэн агуулгыг багтаасан байна.

2.8 Олон нийтийн хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн сургалт нь өөрийн болон бусдын аюулгүй байдлыг хангах, эрүүл мэндийг хамгаалахад зайлшгүй шаардлагатай ерөнхий мэдлэг олгоход чиглэсэн агуулгыг багтаасан байна.

Гурав. Суралцагчдад тавигдах шаардлага

3.1 Үйлдвэрлэлийн хортой, аюултай хүчин зүйлийн үйлчлэл бүхий болон тэдгээртэй адилтгах эрсдэлтэй ажлын байранд ажиллаж байгаа иргэн, ажилтан нь эрсдэлтэй ажлын байрны сургалтанд 3 жил тутам хамрагдана.

3.2 Аж ахуйн нэгж, байгууллагын ХАБЭА-н асуудал хариуцсан ажилтан нь ХАБЭА-н асуудал хариуцсан ажилтны сургалтанд хамрагдана. ХАБЭА-н хөтөлбөрөөр их, дээд сургууль төгссөн ажилтан энэхүү сургалтанд хамрагдахгүй байж болно.

3.3 ХАБЭА-н сургагч багшийн сургалтанд дараахь шаардлагыг хангасан иргэн, ажилтан хамрагдана.

3.3.1 дээд боловсролтой;

3.3.2 ХАБЭА-н чиглэлээр 5-аас доошгүй жил ажилласан туршлагатай;

3.3.3 ХАБЭА-н асуудал хариуцсан ажилтны сургалтанд хамрагдсан эсхүл ХАБЭА-н хөтөлбөрөөр их, дээд сургууль төгссөн.

Дөрөв. Сургалт явуулах байгууллага, багшид тавигдах шаардлага

4.1 ХАБЭА-н сургалт явуулах байгууллага нь дараахь нийтлэг шаардлагыг хангасан байна.

4.1.1 ХАБЭА-н асуудлаар мэргэшсэн, 3-аас доошгүй багш, арга зүйчтэй байх;

4.1.2 энэхүү журмаар батлагдсан ХАБЭА-н сургалтын хөтөлбөрийг үндэслэж сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөө боловсруулсан байх;

4.1.3 сургалтын анги танхимтай байх;

4.1.4 ХАБЭА-н сургалтын хөтөлбөрт заасан практик дадлыг эзэмшүүлэхэд шаардлагатай сургалтын техник, тоног төхөөрөмж, сургалтын хэрэглэгдэхүүнтэй байх;

4.1.5 ХАБЭА-н асуудал хариуцсан ажилтны, эрсдэлтэй ажлын байрны болон ХАБЭА-н тусгай сургалтын дадлага хичээлийг үйлдвэрлэлийн нөхцөл, ажлын байрны бодит орчинд хийлгэх боломжийг бүрдүүлсэн байх.

4.2 ХАБЭА-н сургалт явуулах багш дараахь шаардлагыг хангасан байна.

4.2.1 ажил олгогчид зориулсан ХАБЭА-н сургалтын багш нь ХАБЭА-н чиглэлээр мэргэшсэн, ХАБЭА-н асуудлаар 5-аас доошгүй жилийн ажлын туршлагатай байна.

4.2.2 ажилтанд зориулсан ХАБЭА-н сургалтын багш нь ХАБЭА-н чиглэлээр мэргэшсэн, ХАБЭА-н асуудлаар 2-оос доошгүй жилийн ажлын туршлагатай байна.

4.2.3 ХАБЭА-н асуудал хариуцсан ажилтны сургалтыг хөтөлбөрийн сэдэв, агуулгын дагуу хөдөлмөрийн аюулгүй байдал болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн багш хичээл заана.

4.3 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын багш нь дараахь шаардлагыг хангасан байна.

4.3.1 ХАБЭА-н асуудал хариуцсан ажилтны сургалтанд хамрагдсан эсхүл ХАБЭА-н хөтөлбөрөөр их, дээд сургууль төгссөн;

4.3.2 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын чиглэлээр 5-аас доошгүй жилийн ажлын туршлагатай;

4.3.3 ХАБЭА-н сургагч багшийн сургалтанд хамрагдсан.

4.4 Хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн багш нь дараахь шаардлагыг хангасан байна.

4.4.1 Хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хөтөлбөрөөр их, дээд сургууль төгссөн;

4.4.2 Хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн чиглэлээр 3-аас доошгүй жилийн ажлын туршлагатай;

4.4.3 ХАБЭА-н сургагч багшийн сургалтанд хамрагдсан.

4.5 Эрсдэлтэй ажлын байрны болон ХАБЭА-н тусгай сургалтын багш нь тухайн сургалтын чиглэлээр ХАБЭА-н сургалтанд хамрагдсан, энэ чиглэлээр 5-аас доошгүй жил ажилласан туршлагатай байна.

Тав. Сургалтын байгууллагыг бүртгэх, гэрчилгээ олгох

5.1 ХАБЭА-н сургалт явуулахаар бүртгэлийн гэрчилгээ авах хүсэлтэй байгууллага нь дараахь материалыг бүрдүүлж ирүүлнэ.

5.1.1 бүртгэлийн гэрчилгээ авахыг хүссэн албан бичиг;

5.1.2 хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээ /нотариатаар баталгаажуулсан хуулбар/;

5.1.3 багш нарын анкет, иргэний үнэмлэх, боловсролын диплом, ХАБЭА-н мэргэшсэн гэрчилгээний хуулбар;

5.1.4 ХАБЭА-н сургалтын хөтөлбөр;

5.1.5 сургалт явуулах байр, танхим, техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, сургалтын хэрэглэгдэхүүнээр хангагдсан байдлыг гэрчлэх баримт, танилцуулга /гэрээ, гэрчилгээ, фото зураг г.м/;

5.1.6 өөр аж ахуйн нэгж, байгууллага дээр дадлага сургалт зохион байгуулах бол энэ талаар харилцан тохиролцсон шийдвэр /гэрээ, албан бичиг/;

5.1.7 сургалтын төлбөрийн хэмжээ, холбогдох шийдвэр;

5.1.8 ХАБЭА-н асуудал хариуцсан ажилтны болон эрсдэлтэй ажлын байрны сургалтын сонгосон чиглэлээр хичээлийн иж бүрэн материал /лекц, конспект, дадлага, семинар, шалгалтын материал/-тай байх.

5.2 Ажил олгогчийн, ажилтны болон ХАБЭА-н тусгай сургалтын сонгосон чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулахаар бүртгүүлж гэрчилгээ авах хүсэлтэй байгууллага нь хүсэлт, холбогдох материалаа мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хөдөлмөрийн нөхцөл хариуцсан байгууллагад ирүүлнэ. Мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хөдөлмөрийн нөхцөл хариуцсан байгууллага нь ажлын 10 хоногт багтаан судлан шийдвэрлэнэ.

5.3 ХАБЭА-н асуудал хариуцсан ажилтны сургалт болон эрсдэлтэй ажлын байрны сургалтын сонгосон чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулахаар бүртгүүлж гэрчилгээ авах хүсэлтэй байгууллага нь хүсэлт, холбогдох материалаа мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хөдөлмөрийн нөхцөл хариуцсан байгууллагад ирүүлнэ. Мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хөдөлмөрийн нөхцөл хариуцсан байгууллага ирсэн хүсэлт, материалыг ажлын 14 хоногт багтаан судалж, дүгнэлт, саналаа хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад ирүүлнэ.

5.4 Хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь ирсэн материал, дүгнэлт саналтай урьдчилан танилцаж, шаардлага хангасан гэж үзвэл ХАБЭА-н үндэсний хорооны хурлаар хэлэлцүүлнэ.

5.5 ХАБЭА-ын үндэсний хорооны хурлын тэмдэглэлээр тухайн сургалтын байгууллагад бүртгэлийн гэрчилгээ олгох шийдвэр гарсан тохиолдолд мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хөдөлмөрийн нөхцөл хариуцсан байгууллага сургалтын байгууллагыг бүртгэж, гэрчилгээ олгоно.

5.6 Эрсдэлтэй ажлын байрны сургалтын даралтат сав, шугам, хоолойтой харьцаж ажиллах аюулгүй ажиллагааны сургалт явуулах байгууллагыг бүртгэж, гэрчилгээ олгохдоо зуухны, уур, усны даралтат савны, газрын тос, хийн даралтат савны гэж сургалтын чиглэлийг нарийвчлан заана.

5.7 ХАБЭА-н сургагч багшийн сургалтыг хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага хариуцах бөгөөд мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хөдөлмөрийн нөхцөл хариуцсан байгууллага болон холбогдох чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг их, дээд сургууль, төрийн бус байгууллагатай хамтран зохион байгуулж болно.

5.8 ХАБЭА-н сургалтын байгууллагад олгох гэрчилгээний хүчинтэй хугацаа 3 хүртэл жил байна. Гэрчилгээнд олгосон огноо, хүчинтэй байх хугацаа, дуусах огноо, ХАБЭА-н сургалтын төрөл, эрсдэлтэй ажлын байрны сургалт болон ХАБЭА-н тусгай сургалтын чиглэл, бусад шаардлагатай мэдээллийг оруулна.

5.9 ХАБЭА-н сургалтын байгууллагад олгосон гэрчилгээний дугаар давхцахгүй байна.

Зургаа. Бүртгэлийн гэрчилгээний хугацааг сунгах, цуцлах, хүчингүй болгох, хяналт тавих

6.1 ХАБЭА-н сургалтын бүртгэлийн гэрчилгээний хугацаа сунгуулах хүсэлтээ мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хөдөлмөрийн нөхцөл хариуцсан байгууллагад энэхүү журмын 4 дэх хэсэгт заасан шаардлагыг хангаж ажилласан сургалтын үйл ажиллагааны тайлангийн хамт ирүүлж шийдвэрлүүлнэ.

6.2 Мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хөдөлмөрийн нөхцөл хариуцсан байгууллага ажлын 10 хоногийн дотор судлан, шаардлага хангасан байгууллагын бүртгэлийн гэрчилгээг 3 жилийн хугацаагаар сунгах бөгөөд шийдвэр гарснаас хойш ажлын 5 хоногт багтаан хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад мэдэгдэнэ.

6.3 ХАБЭА-н сургалтын байгууллагуудын үйл ажиллагаанд 2 жил тутам хяналт үнэлгээг хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага зохион байгуулж, дүгнэлт гаргана.

6.4 Хяналт үнэлгээний дүнг ХАБЭА-н үндэсний хороонд танилцуулж, хангалтгүй дүн үзүүлсэн эсхүл ажил олгогч, ажилтан, иргэдээс гомдол ирүүлсэн тохиолдолд сургалтын бүртгэлийн гэрчилгээг цуцлах, түдгэлзүүлэх эсэх асуудлыг шийдвэрлэнэ.

6.5 Мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хөдөлмөрийн нөхцөл хариуцсан байгууллага нь ажил олгогч, ажилтны болон ХАБЭА-н тусгай сургалтын байгууллагын бүртгэлийн гэрчилгээг цуцлах, түдгэлзүүлэх эсэх асуудлыг шийдвэрлэнэ.

6.6 ХАБЭА-н сургалтыг хууль тогтоомж, стандартын шаардлагын хэмжээнд зохион байгуулаагүй, гэрчилгээ аваагүй, гэрчилгээний хугацаа дууссан байгууллага явуулсан тохиолдолд Хөдөлмөрийн хяналтын улсын байцаагч хууль тогтоомжид заасан эрхийнхээ дагуу арга хэмжээ авна.

Долоо. Шалгалт зохион байгуулах, сертификат олгох

7.1 Ажилтны сургалтанд хамрагдсан ажилтнаас тухайн сургалт зохион байгуулсан байгууллага нь шалгалт авч сургалтанд хамрагдсан ажилтны нэрсийн жагсаалт гарган, гарын үсэг зуруулж баталгаажуулна.

7.2 ХАБЭА-н сургагч багшийн сертификат олгох шалгалтыг хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын дэргэд байгуулагдсан комисс /цаашид "комисс" гэнэ/ зохион байгуулна.

7.3 Комиссын бүрэлдэхүүнд төрийн болон төрийн бус байгууллагын төлөөлөл мэргэжлийн холбоод, их дээд сургуулийн багш, судлаачдыг оролцуулна. Комиссын гишүүн нь ХАБЭА-н чиглэлээр 10 буюу түүнээс дээш жил ажилласан, ёс зүйн зөрчилд холбогдож байгаагүй, ашиг сонирхлын зөрчилгүй байна.

7.4 Комиссын гишүүдэд ажлын үр дүнгээс хамаарч урамшуулал олгоно.

7.5 ХАБЭА-н сургагч багшийн сургалт явуулах болон шалгалт зохион байгуулахтай холбоотой зардлыг сургалтанд хамрагдах хүсэлт гаргасан суралцагчдаас гаргуулж болно.

7.6 Комиссын ажиллах журам, бүрэлдэхүүнийг ХАБЭА-н үндэсний хорооны тогтоолоор батлах бөгөөд жилд нэг удаа үйл ажиллагаагаа ХАБЭА-н үндэсний хороонд тайлагнана.

7.7 ХАБЭА-н асуудал хариуцсан ажилтны сургалтанд хамрагдсан суралцагчдын төгсөлтийн шалгалтанд хөндлөнгийн үнэлгээ хийнэ. Хөндлөнгийн үнэлгээг мэргэжлийн боловсрол, сургалтын үнэлгээ, мэдээллийн төв зохих журмын дагуу зохион байгуулна.

7.8 Хөндлөнгийн үнэлгээний дүнд үндэслэн ХАБЭА-н асуудал хариуцсан ажилтны сургалтанд хамрагдсан төгсөгчдөд мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хөдөлмөрийн нөхцөл хариуцсан байгууллага сертификат олгож, төгсөгчдийн мэдээллийн сан үүсгэнэ. Сертификатад хөтөлбөрийн сэдэв, цагийг бичсэн байна.

7.9 Ажил олгогчийн сургалт, эрсдэлтэй ажлын байрны болон ХАБЭА-н тусгай сургалтанд хамрагдаж, шалгалтанд тэнцсэн суралцагчдад сургалт зохион байгуулсан байгууллага нь сертификат олгож, мэдээллийн сан үүсгэнэ. Сертификатад хөтөлбөрийн сэдэв, цагийг бичсэн байна.

7.10 ХАБЭА-н сургалтанд хамрагдсан суралцагчдаас авах шалгалтыг ярилцлага, дадлага, тест, бусад хэлбэрээр зохион байгуулна. Шалгалтанд тэнцээгүй ажилтнаар тухайн ажлын байранд ажил үүрэг гүйцэтгүүлэхийг хориглоно.

7.11 Сургалтанд хамрагдсан боловч шалгалтанд тэнцээгүй, хангалтгүй дүн үзүүлсэн тохиолдолд дахин шалгалт авч болно.

Найм. Сургалтын санхүүжилт

8.1 Ажил олгогч нь хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн сургалт зохион байгуулахад шаардлагатай байр, техник, хэрэгсэл, сургалтын материал бусад шаардлагатай зардлыг Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.5.1-д заасны дагуу санхүүжүүлнэ.

8.2 Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч иргэн, малчдад хийх ХАБЭА-н сургалтын зардлыг Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний даатгалын сан болон Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн тухайн жилийн төсөвт тусгаж шийдвэрлэнэ.

Ес. Сургалтын тайлан, статистик мэдээ

9.1 ХАБЭА-н сургалт явуулахаар бүртгүүлж, гэрчилгээ авсан байгууллага нь сургалтын төрөл, сургалтанд хамрагдсан ажилтан, сертификатын дугаар зэрэг мэдээллийг улирал бүр гаргаж дараа сарын 5-ны дотор цахимаар, жилийн эцсийн мэдээг цахимаар болон цаасаар мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хөдөлмөрийн нөхцөл хариуцсан байгууллагад ирүүлнэ.

9.2 Мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин, хөдөлмөрийн нөхцөл асуудал хариуцсан байгууллага нь ХАБЭА-н сургалтын байгууллагуудын тайлан мэдээг улирал бүр нэгтгэн гаргаж, дараа сарын 21-ний дотор хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад цахимаар болон цаасаар хүргүүлнэ.

_____ооо_____

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын
2019 оны 12 дугаар сарын 13 ны өдрийн
1370 тоот тушаалын хоёрдугаар хавсралт

ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ЭРҮҮЛ АХУЙН СУРГАЛТЫН ХӨТӨЛБӨР

Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн сургалтын хөтөлбөрийн нэг
цагийн хичээлийн агуулгыг 40 минут байхаар тооцсон болно.

НЭГ. АЖИЛ ОЛГОГЧИЙН СУРГАЛТЫН ХӨТӨЛБӨР

1. Хөтөлбөрийн зорилго

- Ажил олгогч, захирал, менежер зэрэг байгууллагын дээд түвшний удирдлагад ажилтнуудын аюулгүй байдал, эрүүл мэндийг хамгаалан ажиллах шаардлагатай ХАБЭА-н суурь болон хууль эрх зүйн ойлголтыг өгөхөд энэхүү хөтөлбөр чиглэнэ.

2. Сургалтаар зайлшгүй эзэмшсэн байх мэдлэг, хандлага

1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай ерөнхий мэдлэг;
2. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн талаарх хууль тогтоомжийн талаарх мэдлэг;
3. Байгууллагын түвшинд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн үйл ажиллагааг зохион байгуулах талаарх ерөнхий мэдлэг;
4. ХАБЭА-н үйл ажиллагаанд шаардлагатай хүний болон санхүүгийн нөөцийг төлөвлөн ажиллах мэдлэг;
5. ХАБЭА-н үйл ажиллагааг урьдчилан сэргийлэлтийн зарчмаар хэрэгжүүлэх хандлага.

3. Сургалтанд хичээл заах багшид тавигдах шаардлага:

1. Заавал биелүүлэх шаардлага
 - ХАБЭА-н талаарх мэдлэг, хандлагыг их дээд сургууль, төгсөлтийн дараахь сургалт, ХАБЭА-н сургалтаар эзэмшсэн
 - ХАБЭА-н чиглэлээр 5-аас доошгүй жил ажилласан туршлагатай
2. Зөвлөмж шаардлага
 - ХАБЭА-н чиглэлээр удирдах ажлын туршлагатай
 - Байгууллагын ХАБЭА-н дүрэм, журам боловсруулж байсан туршлагатай

4. Сургалтын зохион байгуулалт:

Анги танхим, ажлын байр эсвэл цахим хэлбэрээр зохион байгуулна. Цахим сургалтын цаг нь нийт сургалтын цагийн 1/2-оос ихгүй байна.

5. Цагийн багтаамж:

8 цаг

6. Үнэлгээ:

Дараахь шалгуурыг хангасан суралцагчийг сургалтыг амжилттай дүүргэсэнд тооцно. Үүнд:

Ирц: Сургалтын бүх сэдвийн хичээлд хамрагдсан байх

Сорил: Эзэмшвэл зохих мэдлэгийн 80-аас багагүй хувийг эзэмшсэн нь сорилын шалгалтаар үнэлэгдсэн байх.

7. Сургалтын сэдэв

Д/д	Сэдэв	Цаг
1.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай ерөнхий ойлголт	1
2.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн үйл ажиллагаанд мөрдөх хууль, дүрэм, журам, техникийн зохицуулалт, стандарт	2
3.	Байгууллагын ХАБЭА-н удирдлага, зохион байгуулалт, дүрэм, журам	1
4.	ХАБЭА-н арга хэмжээний төлөвлөгөө, төсөв, санхүүжилт	1
5.	Ажлын байрны эрсдэлийг илрүүлэх, үнэлэх арга, урьдчилан сэргийлэлтийн зарчим	1
6.	Мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний эрсдэлийг илрүүлэх, үнэлэх арга, урьдчилан сэргийлэлтийн зарчим	1
7.	Ажилтны эрүүл мэндийн үзлэг, тандалтын зохион байгуулалтын зарчим	1
	Бүгд	8

8. Сургалтын агуулга

Сэдэв	Агуулга
Сэдэв 1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ерөнхий ойлголт	ХАБЭА-н тодорхойлолт, хамаарах асуудал Ажлын байранд түгээмэл тохиолддог ослын шалтгаан, аюултай хүчин зүйлс, тэдгээрийн талаарх практик жишээнүүд Ажлын байранд химийн аюултай ба хортой бодистой холбоотой осол, хурц хордлого Мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин үүсгэдэг ажлын байрны хими, физик, биологи, эргономикийн сөрөг хүчин зүйлс, тэдгээрийн практик жишээ Хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээний талаарх ерөнхий ойлголт ХАБЭА-н ажилтны үүрэг
Сэдэв 2. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн үйл ажиллагаанд мөрдөх хууль, дүрэм, журам, стандарт	○ Хөдөлмөрийн тухай хууль, ○ Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль ○ Эрүүл ахуйн тухай хууль ○ Нийгмийн даатгалын багц хууль ○ Эрүүгийн хууль Зөрчлийн тухай хууль ХАБЭА-н талаар ажил олгогчийн эрх, үүрэг ХАБЭА-н холбогдох дүрэм, журам: ○ "Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогыг судлан бүртгэх дүрэм"; ○ "Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн сургалт явуулах болон шалгалт авах журам"; ○ "Зөвлөл байгуулах, орон тооны ажилтан ажиллуулах норматив"; ○ "Аж ахуйн нэгж байгууллагын хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн зөвлөлийн үлгэрчилсэн дүрэм";

	○ "Ажлын байрны хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээ хийх" журам; ○ Ажлын байрны эрсдэлийн үнэлгээ хийх аргачилсан зөвлөмж; ○ Мэргэжлээс шалтгаалсан өвчнийг бүртгэх, мэдээлэх журам; ○ "Эрүүл мэндийн урьдчилсан болон хугацаат үзлэгийн журам"; ○ "Насанд хүрээгүй хүнийг ажиллуулахыг хориглосон ажлын байрны жагсаалт".
	ХАБЭА-н техникийн зохицуулалт, стандартууд
Сэдэв 3. Байгууллагын ХАБЭА-н удирдлага, зохион байгуулалт, дүрэм, журам	Байгууллагын ХАБЭА-н үйл ажиллагааг зохион байгуулах зарчим
	Ажил олгогчийн ХАБЭА-н манлайлал, ач холбогдол
	Байгууллагын ХАБЭА-н үйл ажиллагаанд ажилтны оролцоо, ач холбогдол
	Ажилтны үйл ажиллагааг идэвхижүүлэх, урамшуулах
	Байгууллагын ХАБЭА-н соёл хандлагыг нэвтрүүлэх, төлөвшүүлэх
	ХАБЭА-н удирдлага, зохион байгуулалтын сайн жишээ
Сэдэв 4. ХАБЭА-н арга хэмжээний төлөвлөгөө, төсөв, санхүүжилт	Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний байгууллагад үзүүлэх нөлөө, үр дагавар
	Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний ач холбогдол
	ХАБЭА-н арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулах
	ХАБЭА-н арга хэмжээний санхүүжилт, зардлын төрөл
Сэдэв 5. Ажлын байрны эрсдэлийг илрүүлэх, үнэлэх арга, урьдчилан сэргийлэлтийн зарчим	Үйлдвэрлэлийн осолд хүргэдэг аюулын төрлүүд, жишээ
	Аюулыг таньж илрүүлэх, эрсдэлийг үнэлэх арга
	Үйлдвэрлэлийн ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зарчим, ажлын байрны эрсдэлийг арилгах арга хэмжээ
	Ажлын байрны эрсдэлийн үнэлгээ, эрсдэлийг арилгасан талаарх практик жишээ
Сэдэв 6. Мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний эрсдэлийг илрүүлэх, үнэлэх арга, урьдчилан сэргийлэлтийн зарчим	Мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин үүсгэдэг хими, физик, биологи, эргономикийн хүчин зүйлс, жишээ
	Хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хэмжилтийн үндсэн төрлүүд, ач холбогдол
	Хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээ
	Хөдөлмөрийн нөхцөлийг сайжруулах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний эрэмбэ
Сэдэв 7. Ажилтны эрүүл мэндийн үзлэг, тандалтын зохион	Ажилтны эрүүл мэндийн үзлэгийн зорилго, ач холбогдол
	Ажилтны эрүүл мэндийн үзлэгийн төрөл, зохион байгуулалт
	Ажилтны эрүүл мэндийн үзлэгийн баримтад хийх тандалт

байгуулалтын зарчим	судалгаа
	Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний тохиолдлыг судлан бүртгэх

ХОЁР. НИЙТ АЖИЛТНЫ СУРГАЛТЫН ХӨТӨЛБӨР

1. Хөтөлбөрийн зорилго

- Бүх төрлийн ажлын байранд ажиллагчдад аюулгүй ажиллах, ажлын байрны сөрөг хүчин зүйлсээс эрүүл мэндээ хамгаалахад зайлшгүй шаардлагатай ХАБЭА-н суурь болон хууль эрх зүйн ойлголтыг өгөхөд энэхүү хөтөлбөр чиглэнэ.

2. Сургалтаар зайлшгүй эзэмшсэн байх мэдлэг, хандлага

- Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогод хүргэж болзошгүй аюулыг таньж илрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх талаарх ерөнхий ойлголт;
- Мэргэжлээс шалтгаалсан өвчлөл үүсгэж болзошгүй ажлын байрны сөрөг хүчин зүйлсийг таньж илрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх талаарх ерөнхий ойлголт;
- Хөдөлмөрийн болон Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хуулийн талаарх ерөнхий мэдлэг;
- Ажлын байран дахь осол, өвчлөлд хүргэж болзошгүй хүчин зүйлсийг илрүүлэх, мэдээлэх, арилгах арга хэмжээнд идэвхтэй оролцох хандлага.

3. Сургалтад хичээл заах багшид тавигдах шаардлага

Заавал биелүүлэх шаардлага

- ХАБЭА-н талаарх мэдлэг, хандлагыг их дээд сургууль, төгсөлтийн дараах сургалт, ХАБЭА-н түр сургалтаар эзэмшсэн
- ХАБЭА-н чиглэлээр 2-оос доошгүй жилийн ажлын туршлагатай

4. Сургалтын зохион байгуулалт

Анги танхим, ажлын байр, нэгж дээр зохион байгуулна.

5. Цагийн багтаамж: 12 цаг

6. Үнэлгээ

Дараахь шалгуурыг хангасан суралцагчийг сургалтыг амжилттай дүүргэсэнд тооцно. Үүнд:

Ирц: Сургалтын бүх сэдвийн хичээлд суусан байх

Сорил: Эзэмшвэл зохих мэдлэгийн 80-аас багагүй хувийг эзэмшсэн нь сорилын шалгалтаар үнэлэгдсэн байх.

7. Сургалтын сэдэв

Д/д	Сэдэв	цаг
1.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай ерөнхий ойлголт	1
2.	Хөдөлмөрийн тухай хууль	1
3.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль	1
4.	Үйлдвэрлэлийн осолд хүргэдэг аюултай хүчин зүйлс, урьдчилан сэргийлэлт	2
5.	Ажлын байран дахь эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлдөг хүчин зүйлсийн төрлүүд, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин /МШӨ/	1
6.	Ажлын хувцас, хувийн хамгаалах хэрэгслийн төрлүүд, зохистой хэрэглээ	1
7.	Ажлын байран дахь осол, өвчлөл үүсгэж болзошгүй хүчин	1

	зүйлсийг таньж илрүүлэх, мэдээлэх, урьдчилан сэргийлэхэд ажилтны үүрэг, оролцоо	
8.	Ажил эхлүүлэхээс өмнө эрсдэлийн үнэлгээ хийх арга, практик дадлага	1
9.	Онцгой байдалд хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, гамшгийн бэлэн байдал	1
10.	Осолд өртөгсдөд үзүүлэх анхны тусламж	1
11.	Ажилтны зан үйлтэй холбоотой өвчлөл, түүний урьдчилан сэргийлэлт	1
	Нийт	12

8. Сургалтын агуулга

Сэдэв	Агуулга
Сэдэв 1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай ерөнхий ойлголт	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын тухай ойлголт, хамаарах асуудал Хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн тухай ойлголт, хамаарах асуудал Ажилтны эрүүл мэндийн урьдчилсан болон хугацаат үзлэгийн зорилго, ач холбогдол
Сэдэв 2. Хөдөлмөрийн тухай хууль	Хөдөлмөрийн гэрээ Хамтын гэрээ, хэлэлцээр Ажил, амралтын цаг Цалин хөлс Бүлгүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн онцлог, зохицуулалт Хөдөлмөрийн сахилга, дотоод журам Хөдөлмөрийн маргаан зохицуулалт
Сэдэв 3. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн хуулийн зохицуулалт ХАБЭА-н талаарх иргэн, ажилтны эрх, үүрэг Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний тухай ойлголт, даатгал, тусламж, үйлчилгээ
Сэдэв 4. Үйлдвэрлэлийн осолд хүргэдэг аюултай хүчин зүйлс, урьдчилан сэргийлэлт	Аюул, эрсдлийн тухай ойлголт Ажлын байран дахь осолд хүргэдэг аюулын төрлүүд ○ Ажлын байрны эмх цэгц ○ Хальтрах, бүдрэх, унах аюул ○ Цахилгааны аюул ○ Тоног төхөөрөмжийн ажиллагаатай холбоотой ○ Тоног төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээтэй холбоотой ○ Галын аюулгүй байдал ○ Химийн хортой ба аюултай бодисын хэрэглээ ○ Хязгаарлагдмал орчин ○ Өндөрт ажиллах ○ Ажлын оновчгүй зохион байгуулалт ○ Ажил гүйцэтгэх арга барил ○ Эргономикийн хүчин зүйлстэй холбоотой ○ Онцгой үеийн бэлэн байдал хангаагүйтэй холбоотой

	○ Аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг мөрдөхгүй байх ○ Ажилтны эрүүл мэнд, биеийн байдал г.м.
	Ажлын байранд тохиолдсон үйлдвэрлэлийн ослын практик жишээнүүд
	Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогоос сэргийлэх зохион байгуулалт, инженер технологи, хувь хүнд чиглэсэн урьдчилан сэргийлэлтийн арга хэмжээ
Сэдэв 5. Ажлын байран дахь эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлдөг хүчин зүйлсийн төрлүүд, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин	Химийн хортой хүчин зүйлс: Эрдэсийн болон органик тооснууд, гагнуурын тоосонцор, кварц цахиур, асбест, дэгдэмхий органик нэгдлүүд, хорт хий, уурнууд гэх мэт Физикийн хүчин зүйлс: Шуугиан, доргион, халууны стресс, орчны хүйтэн температур, цацраг идэвхит туяа, цахилгаан соронзон цацраг, гагнуурын туяа (хэт ягаан туяа) гэх мэт Биологийн хүчин зүйлс: Халдвартай хог хаягдал, бохир ус, халдвартай хүн, амьтантай ажиллах гэх мэт Эргономикийн хүчин зүйлс: Хүнд зүйл өргөх, нэг маягийн олон давтагдсан хөдөлгөөн, албадмал байрлалд ажиллах гэх мэт Түгээмэл тохиолддог МШӨ: Уушги тоосжих, тоостой холбоотой амьсгалын эрхтний өвчин, доргионы өвчин, шуугианы гаралтай сонсгол алдагдалт, химийн бодисын архаг, хурц хордлого, ажилтай холбоотой халдвар гэх мэт Эрүүл мэндэд аюултай хүчин зүйлсийн өртөлтөөс хамгаалах удирдлага зохион байгуулалт, инженер технологи, хувь хүнд чиглэсэн урьдчилан сэргийлэлтийн арга хэмжээ
Сэдэв 6. Ажлын хувцас, хувийн хамгаалах хэрэгслийн төрлүүд, зохистой хэрэглээ	Ажлын хувцас, хувийн хамгаалах хэрэгслийн зорилго, ач холбогдол Ажлын хувцас, хувийн хамгаалах хэрэгслийн төрлүүд Ажлын хувцас, хувийн хамгаалах хэрэгслийн зохистой хэрэглээ
Сэдэв 7. Ажлын байран дахь осол, өвчлөл үүсгэж болзошгүй хүчин зүйлсийг таньж илрүүлэх, мэдээлэх, бууруулж арилгахад ажилтан бүрийн үүрэг, оролцоо	Ажлын байранд эрсдэлийн үнэлгээ хийх тухай Ажлын байран дахь осол, өвчлөл үүсгэх аюулыг таньж илрүүлэх Ажлын байран дахь осол, өвчлөл үүсгэх аюулыг холбогдох албан тушаалтанд мэдээлэх Ажлын байранд аюултай нөхцөл байдал үүссэн тохиолдолд нэн даруй хэрэгжүүлэх арга хэмжээ Ажлын байрны нөхцөлийг сайжруулах, ослыг тэглэхэд ажилтны гүйцэтгэх үүрэг, оролцоо
Сэдэв 8. Ажил эхлүүлэхээс өмнө эрсдэлийн үнэлгээ хийх арга,	Ажил эхлүүлэхийн өмнөх эрсдэлийн үнэлгээний ач холбогдол, хэрэглээ Ажил эхлүүлэхээс өмнө ажлын байранд осол, өвчлөл үүсгэж болзошгүй аюулыг илрүүлж, эрсдэлийг үнэлэх

практик дадлага	Эрсдэлийн үнэлгээнд үндэслэн ажил эхлүүлэхтэй холбоотой шийдвэрийг гаргах арга
Сэдэв 9. Онцгой байдалд хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, гамшгийн бэлэн байдал	Онцгой байдлын тодорхойлолт, хамрах хүрээ
	Онцгой байдалд хэрэгжүүлэх арга хэмжээний дэс дараа
Сэдэв 10. Осолд өртөгсдөд үзүүлэх анхны тусламж	Анхны тусламжийн тодорхойлолт, хамаарах асуудал
	Анхны тусламжийн иж бүрдэл, түүний хэрэглээ
	Ослын газарт нэн даруй хэрэгжүүлэх арга хэмжээ
	Осолд өртөгсдөд үзүүлэх анхны тусламж
Сэдэв 11. Ажилтны зан үйлтэй холбоотой өвчлөл, түүний урьдчилан сэргийлэлт	Хувь хүний зан үйлтэй холбоотой үүсдэг халдвар бус өвчнүүд: Таргалалт, зүрх судасны өвчин, артерийн даралт ихсэлт, чихрийн шижин, хоол боловсруулах эрхтний өвчнүүд
	Халдварт бус өвчин үүсгэхэд нөлөөлдөг зан үйлүүд: Согтууруулах ундаа, тамхины хэрэглээ, хөдөлгөөний хомсдол, чихрийн их хэрэглээ, зохисгүй хооллолт
	Эрүүл, аюулгүй орчинд ажиллах зан үйл, хандлагыг төлөвшүүлэх тухай

ГУРАВ. ХАБЭА-Н АСУУДАЛ ХАРИУЦСАН АЖИЛТНЫ СУРГАЛТЫН ХӨТӨЛБӨР

1. Хөтөлбөрийн зорилго

- Аж ахуйн нэгж байгууллагын ХАБЭА-н асуудал хариуцсан ажилтан үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, ХАБЭА-ын үйл ажиллагааг зохион байгуулан ажиллахад шаардлагатай онолын суурь мэдлэг, хандлага, дадлыг эзэмшүүлэхэд энэхүү сургалтын зорилго оршино.

2. Сургалтаар зайлшгүй эзэмшсэн байх мэдлэг, чадвар, хандлага

Мэдлэг:

- Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн хууль тогтоомж, дүрэм, журам, стандартын талаарх ойлголт;
- Ажилтны эрүүл мэнд, аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлдөг хими, физик, биологи, эргономикийн хүчин зүйлсийн шинж чанар, тэдгээрээс үүсэх осол, хордлого, өвчний талаарх суурь мэдлэг;
- Ажилтны эрүүл мэндийн үзлэг тандалт, ХАБЭА-ын сургалтын зохион байгуулалтын талаарх ерөнхий ойлголт;
- Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний шалтгааныг илрүүлэх, эрсдэлийг үнэлэх, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг зохион байгуулахад зайлшгүй шаардлагатай мэдлэг;
- Байгууллагын хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйн менежментийн бүтэц, зохион байгуулалтын талаарх суурь мэдлэг.

Чадвар:

- ХАБЭА-н үйл ажиллагаанд холбогдох хууль, тогтоомж, дүрэм, журам, техникийн зохицуулалт, стандартыг мөрдөж ажиллах;
- ХАБЭА-н талаарх байгууллагын журам, баримт бичгийг боловсруулах;
- Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний эрсдэлийг үнэлэх, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний хэрэгцээг тодорхойлох;
- Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчнийг үүсгэх аюул, тэдгээрт нөлөөлөх хүчин зүйлсийн удирдлага, холбогдох албан тушаалтан, нийт ажилтанд үнэн зөвөөр тохиромжтой арга хэлбэрээр таниулан ойлгуулах сургалт, зааварчилгаа, аюулыг мэдээлэх харилцааг үр дүнтэй зохион байгуулах;
- Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний урьдчилан сэргийлэлтийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, үр нөлөөг нь үнэлэх;
- Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний тохиолдлыг судлан бүртгэх, шалтгааныг тодорхойлох, дүн шинжилгээ хийх, дахин тохиолдохоос урьдчилан сэргийлэх;
- Ажилтны эрүүл мэндийн үзлэг, тандалтын зохион байгуулалтад хяналт тавих.

Хандлага:

- Ажилтны эрүүл мэнд, аюулгүй байдлыг нэн тэргүүнд тавьж, ёс зүйтэй, хуулийн хүрээнд ажиллах;
- ХАБЭА-н үйл ажиллагааг урьдчилан сэргийлэлтэд суурилсан зарчмаар хэрэгжүүлэх;

- ХАБЭА-н үйл ажиллагааг нотолгоо баримтад үндэслэн төлөвлөн, үнэлэх;

3. Сургалтанд хичээл заах багшид тавигдах шаардлага

- ХАБЭА-н асуудал хариуцсан ажилтны сургалтыг хөтөлбөрийн сэдэв, агуулгын дагуу хөдөлмөрийн аюулгүй байдал болон хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн багш хичээл заана.

4. Сургалтын зохион байгуулалт:

Сургалтыг танхимд болон дадлагын талбарт зохион байгуулна.

5. Хичээлийн цагийн багтаамж: 124 цаг

6. Хичээлийн сэдэв

Д/д	Сэдэв	цаг
1.	ХАБЭА-н удиртгал хичээл	2
2.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн хууль тогтоомж	8
3.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал	18
4.	Хөдөлмөрийн эрүүл ахуй	18
5.	ХАБЭА-н сургалт, зааварчилгаа	10
6.	Эрсдэлийн менежмент	12
7.	Хувийн хамгаалах хэрэгслийн хэрэглээ, тавигдах шаардлага	10
8.	Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогыг судлан бүртгэх, мэдээлэх, дүн шинжилгээ хийх	10
9.	Аюулыг илрүүлэх, мэдээлэх харилцаа	10
10.	Гамшгаас хамгаалах бэлтгэл, бэлэн байдал, галын аюулгүй ажиллагаа	6
11.	Хөдөлмөрийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ	10
12.	ХАБЭА-н менежментийн тогтолцоо	10
	Нийт	124

7. Хичээлийн агуулга

Модуль 1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн удиртгал хичээл

Д/д	Сэдэв	цаг
1.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн талаарх хууль тогтоомж ХАБЭА-н удирдлагын тогтолцоо /бодлогын түвшинд/	1
2.	ХАБЭА-н ажилтны үүрэг, ёс зүйн асуудал	1
	Нийт	2

Модуль 2. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн хууль тогтоомж

Д/д	Сэдэв	цаг
1.	Хөдөлмөрийн харилцааг зохицуулсан хууль, дүрэм, журам	1
2.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн асуудлыг зохицуулсан хууль тогтоомж	1
3.	Нийгмийн даатгал, үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөрийн талаарх хууль тогтоомж	1
4.	ХАБЭА-н талаар мөрдөх журам, техникийн зохицуулалт, стандарт, зөвлөмж	2
5.	Аж ахуйн нэгж, байгууллагад ХАБЭА-н бүтэц зохион байгуулалт болон ажилтан, зөвлөл ажиллуулах талаар	1
6.	Ажлын байранд эрсдэлийн үнэлгээ, хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээ хийх	1
7.	Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого, мэргэжлээс шалтгаалсан	1

	өвчнийг бүртгэх, мэдээлэх	
	Нийт	8

Модуль 3. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал

Д/д	Сэдэв	цаг
1.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын тухай ерөнхий ойлголт	1
2.	Үйлдвэрлэлийн суурь машин, тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдал	2
3.	Цахилгааны аюулгүй ажиллагаа	2
4.	Хязгаарлагдмал орчны аюулгүй ажиллагаа	2
5.	Барилгын аюулгүй ажиллагаа	2
6.	Өндрийн аюулгүй ажиллагаа	2
7.	Даралтат хий, савны аюулгүй ажиллагаа	2
8.	Материал, түүхий эдтэй харьцах ажиллагаа	2
9.	Ухалт малталтын аюулгүй ажиллагаа	1
10.	Үйлдвэрлэлийн ослын шалтгаан, аюултай хүчин зүйлсийн ангилал	1
11.	Түгжих, пайзлах (Lockout and Tag out)	1
	Нийт	18

Модуль 4. Хөдөлмөрийн эрүүл ахуй

Д/д	Сэдэв	цаг
1.	Хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн суурь ойлголт	2
2.	Ажлын байрны хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээ	1
3.	Хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хэмжилтийн арга зүй	2
4.	Хөдөлмөрийн эрүүл мэндийн эрсдэлийн үнэлгээ	1
5.	Ажлын байрны агаар дахь тоос, хорт бодисын өртөлт, тэдгээрээс шалтгаалсан өвчлөлийн урьдчилан сэргийлэлт	2
6.	Ажлын байран дахь физикийн хүчин зүйлсийн өртөлт, тэдгээрээс шалтгаалсан өвчлөлийн урьдчилан сэргийлэлт: доргон, шуугиан, ионжуулагч цацраг, бичил цаг уур, дулааны стресс	2
7.	Эргономик	2
8.	Ажлын байран дахь биологийн аюултай хүчин зүйлс, өртөлтөөс урьдчилан сэргийлэх зарчим	1
9.	Хор судлалын тухай ерөнхий ойлголт, хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ	1
10.	Химийн хортой ба аюултай бодисын ангилал, эрүүл мэндэд үзүүлэх сөрөг нөлөө, хор аюулын лавлах мэдээлэл	2
11.	Хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний эрэмбэ: техник технологи, удирдлага зохион байгуулалт хувь хүнд чиглэсэн	2
	Нийт	18

* Тухайн сэдвээр практик дадлага хийнэ.

Модуль 5. ХАБЭА-н сургалт, зааварчилгаа

Д/д	Сэдэв	цаг
1.	Сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөө боловсруулах*	1
2.	Сургалтын хэрэглэгдэхүүн /конспект, гарын авлага, материал/ боловсруулах*	2
3.	Сургалтын зохион байгуулалт, заах арга зүй*	4
4.	ХАБЭА-н зааварчилгаа өгөх *	3
	Нийт	10

* Тухайн сэдвээр практик дадлага хийнэ

Модуль 6. Эрсдэлийн менежмент

Д/д	Сэдэв	цаг
-----	-------	-----

1.	Аюул ба эрсдэл, тэдгээрийг илрүүлэх, үнэлэх арга хэлбэрүүд	3
2.	Аюул, эрсдэлийг хянах арга хэмжээ, зохион байгуулалт	1
3.	Сургалт, мэдээлэл солилцох, зөвлөлдөх	2
4.	Эрсдэлийн менежментийн төлөвлөлт, хэрэгжүүлэлт	3
5.	Эрсдэлийн менежментийн хяналт, мониторинг	1
6.	Эрсдэлийн менежментийн дүн шинжилгээ, сайжруулах боломж	2
Нийт		12

Модуль 7. Хувийн хамгаалах хэрэгслийн хэрэглээ, тавигдах шаардлага

Д/д	Сэдэв	цаг
1.	Хувийн хамгаалах хэрэгслийн талаар суурь ойлголт, тавигдах шаардлага	1
2.	Нүд, нүүр хамгаалах хэрэгсэл, тавигдах шаардлага	1
3.	Амьсгал хамгаалах хэрэгсэл, тавигдах шаардлага	2
4.	Сонсгол хамгаалах хэрэгсэл, тавигдах шаардлага	1
5.	Толгой, гар, хөл хамгаалах хэрэгсэл, тавигдах шаардлага	1
6.	Ажилтнуудын хувийн хамгаалах хэрэгслийн хэрэгцээг тодорхойлох, тохиромжтой байдал, үр нөлөөг үнэлэх*	2
7.	Ажилтнуудад зориулсан ХХХ-ийн хэрэглээний талаарх сургалт, зааварчилгаа*	2
Нийт		10

* Тухайн сэдвээр практик дадлага хийнэ.

Модуль 8. Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого /ҮОХХ/-г судлан бүртгэх, мэдээлэх, дүн шинжилгээ хийх

Д/д	Сэдэв	цаг
1.	Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогын ойлголт, түүнийг судлан бүртгэх, дүн шинжилгээ хийх ач холбогдол, зорилго	1
2.	ҮОХХ-ын тохиолдлыг судлан бүртгэх, дүн шинжилгээ хийх ажлын зохион байгуулалт, дүн шинжилгээ эхлүүлэх*	2
3.	ҮОХХ-ын талаарх баримт мэдээлэл цуглуулж, дүн шинжилгээ хийх, шалтгаан, хүчин зүйлийг тогтоох*	4
4.	ҮОХХ-ын шалтгааныг арилгах, дахин тохиолдохоос урьдчилан сэргийлэх төлөвлөгөө боловсруулах*	2
5.	ҮОХХ-ыг тогтоосон акт, бүрдүүлэх баримт бичиг, баталгаажуулалт	1
Нийт		10

* Тухайн сэдвээр практик дадлага хийнэ.

Модуль 9. Аюулыг илрүүлэх, мэдээлэх харилцаа

Д/д	Сэдэв	цаг
1.	Аюулыг илрүүлэх, мэдээлэх харилцааны тухай ойлголт	1
2.	Ажлын байранд дүн шинжилгээ хийх аюулыг мэдээлэх харилцааны хэрэгцээг тодорхойлох*	2
3.	ХАБЭА-н тэмдэг, тэмдэглэгээний ангилал	1
4.	ХАБЭА-н аюулыг мэдээлэх арга, хэлбэрүүд*	2
5.	Аюултай бараа, материалын шошго, тэмдэглэгээ*	2
6.	Хор аюулын лавлах мэдээлэл*	2
Нийт		10

* Тухайн сэдвээр практик дадлага хийнэ.

Модуль 10. Гамшгаас хамгаалах бэлтгэл, бэлэн байдал, галын аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	Монгол Улсын гамшгаас хамгаалах тогтолцоо, бүтэц, зохион	1

	байгуулалт	
2.	Гамшгаас хамгаалах бэлтгэл, бэлэн байдал	1
3.	Байгууллагын гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх хэрэгцээ шаардлага, түүний эрх зүйн зохицуулалт	1
4.	Гамшгаас хамгаалах төлөвлөлт	1
5.	Галын аюулгүй байдлын тухай ойлголт	1
6.	Байгууллагын галын аюулгүй байдлыг хангах дүрэм, журмын хэрэгжилтийг хангуулах нь	1
	Нийт	6

Модуль 11. Хөдөлмөрийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ

Д/д	Сэдэв	цаг
1.	Ажилтны эрүүл мэндийн үзлэгийн төрлүүд	1
2.	Ажилчдын эрүүл мэндийн үзлэгийн зохион байгуулалт	1
3.	Ажилтны эрүүл мэндэд тавигдах шаардлага, ажил хөдөлмөрийн тохирол	1
4.	Түгээмэл тохиолддог мэргэжлээс шалтгаалсан өвчнүүд	2
5.	Анхны тусламжийн иж бүрдэл, түүний бэлэн байдал	1
6.	Осолдогчид үзүүлэх анхны тусламж	1
7.	Зүрхний ажиллагаа зогсох үед үзүүлэх анхны тусламж*	1
8.	Амьсгалын үйл ажиллагаа алдагдсан үед үзүүлэх анхны тусламж*	1
9.	Цус алдалтын үед үзүүлэх анхны тусламж*	1
	Нийт	10

* Тухайн сэдвээр практик дадлага хийнэ.

Модуль 12. ХАБЭА-н менежментийн тогтолцоо

Д/д	Сэдэв	цаг
1.	Байгууллагын ХАБЭА-н менежментийн бүтэц, зохион байгуулалт	2
2.	ХАБЭА-н талаар байгууллагын бодлого, удирдлагын манлайлал, ажилтны оролцоо	2
3.	ХАБЭА-н үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, хэрэгжилтийн үнэлгээ, санхүүжилт*	2
4.	ХАБЭА-н гүйцэтгэлийн үнэлгээ, дотоод хяналт шалгалт	2
5.	ХАБЭА-н менежментийн олон улсын сайн туршлага	2
	Нийт	10

* Тухайн сэдвээр практик дадлага хийнэ.

ДӨРӨВ. ХАБЭА-Н СУРГАГЧ БАГШИЙН СУРГАЛТЫН ХӨТӨЛБӨР

1. Хөтөлбөрийн зорилго:

- ХАБЭА-н асуудлаар хичээл заах багшид болон ХАБЭА-н асуудал хариуцсан ажилтанд насанд хүрэгчдийн сургалтын онцлог, заах арга зүй, хичээлийн хөтөлбөр, төлөвлөгөө боловсруулах талаарх мэдлэг, чадварыг эзэмшүүлэхэд энэхүү хөтөлбөр чиглэнэ.

2. Сургалтаар зайлшгүй эзэмшсэн байх мэдлэг, чадвар

Мэдлэг:

- ХАБЭА-н зайлшгүй мэдэх үндсэн асуудал;
- Насанд хүрэгчдийн боловсрол, сэтгэл зүйн онцлогийн талаарх ерөнхий ойлголт;
- Багшийн төлөвлөгөө, хичээлийн хөтөлбөр гаргах аргачлалын талаарх суурь мэдлэг;
- ХАБЭА-н асуудлаар сургалт явуулахад зайлшгүй шаардлагатай арга зүйн мэдлэг;

Чадвар:

- Суралцагчдын хэрэгцээнд үндэслэн сургалтыг төлөвлөн, хэрэгжүүлэх;
- Сургалтыг үр дүнтэй төлөвлөн, зохион байгуулах;
- Сургалтын хэрэгцээг тодорхойлон сургалтын материал боловсруулах;
- Заах, илтгэх ур чадвар;
- Суралцагчдын үнэлэх, зөвлөн чиглүүлэх.

3. Сургалтанд хичээл заах багшид тавигдах шаардлага:

- Хичээл орох сэдвээр мэргэшсэн
- ХАБЭА-н чиглэлээр 5-аас доошгүй жил багшилсан туршлагатай байх

4. Сургалтын зохион байгуулалт:

Сургалтыг танхим болон дадлагын хэлбэрээр зохион байгуулна.

5. Цагийн багтаамж: 40 цаг

6. Сургалтын сэдэв

Д/д	Сэдэв	цаг
1.	ХАБЭА-н удиртгал хичээл	4
2.	Насанд хүрэгчдийн сургалт, сэтгэл зүйн онцлог	4
3.	Сургалтын зорилго, зорилт*	3
4.	Сургалтын стратеги*	2
5.	Сургалтын хөтөлбөр, түүний бүрэлдэхүүн хэсэг	1
6.	Багшийн төлөвлөгөө, хичээлийн материал бэлтгэх*	8
7.	Заах арга зүй, сургалтын арга хэлбэр	2
8.	Сургалтын үнэлгээ	2
9.	Багшийн манлайлал /имиж бүрдүүлэлт/	2
10.	Зөвлөн чиглүүлэх	4
11.	Багшлах дадлага	6
12.	Илтгэлийн нэгдсэн үнэлгээ	2
	Нийт	40

* Тухайн сэдвээр практик дадлага хийнэ.

ТАВ. ЭРСДЭЛТЭЙ АЖЛЫН БАЙРНЫ СУРГАЛТЫН ХӨТӨЛБӨР

(Үйлдвэрлэлийн хортой, аюултай хүчин зүйлийн үйлчлэл бүхий болон тэдгээртэй адилтгах эрсдэлтэй ажлын байранд ажиллаж байгаа иргэн, ажилтны сургалт)

№	Сургалтын чиглэл	цаг
1.	Даралтат сав, шугам хоолойтой харьцаж ажиллах аюулгүй ажиллагаа /Зуухны; уур, усны даралтат савны; газрын тос, хийн даралтат савны зэрэг/	12
2.	Өргөх, зөөх, тээвэрлэх механизм /ӨЗТМ/-тай харьцаж ажиллах аюулгүй ажиллагаа	14
3.	Ионжуулагч цацрагийн аюулгүй ажиллагаа	12
4.	Химийн хорт ба аюултай бодистой харьцаж ажиллах аюулгүй ажиллагаа	17
5.	Биологийн халдвартай хог хаягдал, материалтай харьцах аюулгүй ажиллагаа	16
6.	Өндөрт ажиллах үеийн аюулгүй ажиллагаа	12
7.	Хязгаарлагдмал орчинд ажиллах үеийн аюулгүй ажиллагаа	16

Нэг. Даралтат сав, шугам хоолойтой харьцаж ажиллах аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	Даралтат савыг төхөөрөмжлөх, аюулгүй ашиглах дүрэм	2
2.	Уур халуун усны шугам хоолойг төхөөрөмжлөх, аюулгүй ашиглах дүрэм	2
3.	Баллонд тавигдах шаардлага, аюулгүй ажиллагаа	2
4.	Даралтат савны гагнуур, дулааны боловсруулалтын аюулгүй ажиллагаа	2
5.	Даралтат сав, уур, халуун усны хоолой, баллоны үндсэн хийц, элементүүдийн техникийн байдлын хяналт	2
6.	Даралтат сав, уур, халуун усны хоолойд хийсэн гагнуурын ажлын чанарын хяналт, үнэлгээ	2
	Нийт	12

Хоёр. ӨЗТМ-тай харьцаж ажиллах аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	ӨЗТМ-ын нэр төрөл, бүтэц зохион байгуулалт, онцлогууд	2
2.	ӨЗТМ-ын аваар ослоос хамгаалах хэрэгслүүд тэдгээрт тавих хяналт	2
3.	Оосорлох хэрэгслүүд, тэдгээрт тавигдах шаардлага, хяналт	1
4.	Үйлдвэрлэлд ӨЗТМ ашиглах үеийн аюулгүй хүчин зүйлүүд, эрсдэлийн үнэлгээ	2
5.	ӨЗТМ-ын техникийн байдал, аюулгүй ажиллагааг хянах техник технологи, түүний хэрэглээ	2
6.	ӨЗТМ-ын аюулгүй ажиллагаа хариуцагчийн үүрэг, техник зохион байгуулалт, засвар угсралт	2
7.	ӨЗТМ-ын засвар угсралтын ажлын төлөвлөлт зохион байгуулалт, засвар угсралтын ажлын дараах хяналт	2
8.	ӨЗТМ-ын цахилгаан тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын үеийн аюулгүй ажиллагаа	1
	Нийт	14

Гурав. Ионжуулагч цацрагийн аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	Ионжуулагч цацрагийн тухай ерөнхий ойлголт	1
2.	Ионжуулагч цацрагийн аюулгүй байдлын талаарх хууль эрх зүйн зохицуулалт	1
3.	Ионжуулагч цацрагийн хэрэглээ	2
4.	Ионжуулагч цацрагаас хүний эрүүл мэндэд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл	2
5.	Ионжуулагч цацрагийн өртөлтийн тунг хэмжиж хянах аргууд	2
6.	Цацрагийн аюулгүй байдлыг хангах үндсэн зарчим	2
7.	Ионжуулагч цацрагт өртсөн ажиллагсдын эрүүл мэндийн тандалт	2
Нийт		12

Дөрөв. Химийн хорт ба аюултай бодистой харьцаж ажиллах аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	Химийн хорт ба аюултай бодисын тухай хууль, дүрэм, журам, олон улсын конвенц	1
2.	Ажлын байранд ашиглахыг зөвшөөрсөн химийн хорт бодисын хор аюулын талаар	1
3.	Хор судлалын ерөнхий ойлголт	2
4.	Химийн бодисын таних тэмдэг, ангилал, хаяг шошго	2
5.	Аюултай бодисыг шошголох, ангилах, бэлтгэхэд тавигдах ерөнхий шаардлага	2
6.	Химийн бодисын өртөлтөөс хүний эрүүл мэндэд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг үнэлэхэд ашиглагддаг зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээний талаарх ойлголт	2
7.	Химийн бодисын аюулгүй байдлын мэдээллийн лавлах	1
8.	Химийн хорт ба аюултай бодисын тээвэрлэлт, хадгалалт	1
9.	Уусгагчдын шинж чанар, эрүүл мэндэд үзүүлэх сөрөг нөлөө	1
10.	Металлын шинж чанар, эрүүл мэндэд үзүүлэх сөрөг нөлөө	1
11.	Хорт хийнүүд, эрүүл мэндэд үзүүлэх сөрөг нөлөө	1
12.	Химийн аюултай бодис	1
13.	Химийн бодисын бүртгэл, менежмент	1
Нийт		17

Тав. Биологийн халдвартай хог хаягдал, материалтай харьцах аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	Биологийн аюултай хүчин зүйлсийн ангилал, шинж чанар: Бактери, мөөгөнцөр, вирус, шимэгч, генетикийн өөрчлөлттэй бичил биетэн	2
2.	Микробиологийн эрсдэлийн үнэлгээ	2
3.	Биологийн аюултай хог хаягдлын талаарх хууль эрх зүйн зохицуулалт	1
4.	Био-аюулгүй байдлын зэрэглэлийн тодорхойлолт, ангилал	1
5.	1, 2-р зэрэглэлийн Био-Аюулгүй байдал шаардах лабораторийн аюулгүй ажиллагаа: Заавал мөрдөх журам, лабораторийн зохион байгуулалт, тоног төхөөрөмж, ажилтнуудад тавигдах эрүүл мэндийн тандалт, сургалт, хог хаягдал, хими, гал, цахилгаан, цацраг, тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдал	2
6.	3-р зэрэглэлийн Био-Аюулгүй байдал шаардах лабораторийн аюулгүй ажиллагаа: Заавал мөрдөх журам, лабораторийн зохион байгуулалт, тоног төхөөрөмж, ажилтнуудад тавигдах эрүүл	2

	мэндийн тандалт	
7.	4-р зэрэглэлийн Био-Аюулгүй байдал шаардах лабораторийн аюулгүй ажиллагаа: Заавал мөрдөх журам, лабораторийн зохион байгуулалт	2
8.	Лабораторийн амьтантай харьцах үеийн аюулгүй ажиллагаа: 1, 2, 3 4-р түвшний Био-Аюулгүй байдал	2
9.	Лабораторийн аюулгүй байдлын менежмент	2
	Нийт	16

Зургаа. Өндөрт ажиллах аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	Өндөрт ажиллах үеийн аюултай хүчин зүйлс, тэдгээрийг таньж илрүүлэх арга*	2
2.	Өндрийн аюулгүй ажиллагааны эрсдэлийг илрүүлэх, үнэлэх*	2
3.	Өндрөөс унахаас сэргийлэх хэрэгсэл, үзлэг шалгалт	2
4.	Суурин бэхлэгээтэй ажлын тавцан, сагстай өргөгч, өргөх хайрцгийг аюулгүй ашиглах	1
5.	Барилгын шат, задгай ирмэгийн хамгаалалт, хязгаарлах хэрэгсэл ба унахаас хамгаалах систем	1
6.	Өндрөөс унаж болзошгүй биетийг хянах	1
7.	Өндөрт гүйцэтгэх ажлыг багасгах инженерийн шийдэл, цогц арга хэмжээ	1
8.	Өндөрт аврах ажиллагаа явуулах*	2
	Нийт	12

* Тухайн сэдвээр практик дэдлага хийнэ

Долоо. Хязгаарлагдмал орчинд ажиллах аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	Хязгаарлагдмал орчны тодорхойлолт, аюулууд	1
2.	Хязгаарлагдмал орчинд мөрдөх аюулгүй ажиллагааны журам	1
3.	Хязгаарлагдмал орчны аюулыг илрүүлэх, хяналт тавих арга хэмжээ*	2
4.	Хязгаарлагдмал орчинд нэвтрэх, ажиллах зөвшөөрөл олголт*	2
5.	Хязгаарлагдмал орчны агаарын бохирдлын шинжилгээ, хяналт. Агаарын мониторингийн төхөөрөмж	1
6.	Хязгаарлагдмал орчны цэвэрлэгээ ба ариутгал. Хязгаарлагдмал орчны агааржуулалт	2
7.	Хязгаарлагдмал орчинд ашиглах аюулгүйн тоног төхөөрөмж, хувийн хамгаалах хэрэгсэл	1
8.	Зөөврийн цахилгаан төхөөрөмж, шингэн болон хийт төхөөрөмжийн ашиглалт	2
9.	Хязгаарлагдмал орчинд ажиллах болон аврах багт тавигдах шаардлага, гүйцэтгэх үүрэг*	2
10.	Хязгаарлагдмал орчинд нэвтэрч ажиллах ажилтнуудад хийх сургалт*	2
	Нийт	16

ЗУРГАА. ХАБЗА-Н ТУСГАЙ СУРГАЛТЫН ХӨТӨЛБӨР

№	Чиглэл	цаг
1.	Тоног төхөөрөмжтэй харьцаж ажиллах аюулгүй ажиллагаа	9
2.	Температурын эрс тэс нөхцөлд ажиллах аюулгүй ажиллагаа	12
3.	Далд уурхайн аюулгүй ажиллагаа	12
4.	Ил уурхайн үйлдвэрлэлийн аюулгүй ажиллагаа	12
5.	Баяжуулах үйлдвэрийн аюулгүй ажиллагаа	12
6.	Цахилгааны аюулгүй ажиллагаа	14
7.	Галын аюулгүй байдал	10
8.	Барилгын аюулгүй ажиллагаа	20
9.	Бичил бизнес эрхлэгчдэд зориулсан аюулгүй ажиллагаа	6
10.	Мал аж ахуйн аюулгүй ажиллагаа	6
11.	Тээврийн аюулгүй ажиллагаа	6
12.	Анхны тусламжийн сургалт	30

Нэг. Тоног төхөөрөмжтэй харьцаж ажиллах аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	Тоног төхөөрөмжтэй харьцах аюулгүй аюулгүй ажиллагааны дүрэм, журам, стандарт	2
2.	Машин, тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдал, үндсэн зарчим	2
3.	Машин, тоног төхөөрөмжөөс шалтгаалах зөрчил	2
4.	Машин, тоног төхөөрөмжийн техникийн байдлын хяналт	1
5.	Тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдал ба тандалт	2
	Нийт	9

Хоёр. Температурын эрс тэс нөхцөлд ажиллах аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	Цаг уурын эрс тэс нөхцөлийн тухай ойлголт	2
2.	Дулааны стресс бүхий ажлын орчин нөхцөл	1
3.	Дулааны стрессийг үнэлэх аргууд	2
4.	Дулааны стрессийн урьдчилан сэргийлэлт	2
5.	Хүйтний стрессийн нөлөө	1
6.	Хүйтний сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх нөлөө	2
7.	Орчны эрс тэс температурт ажиллагчдын эрүүл мэндийн тандалт	2
	Нийт	12

Гурав. Далд уурхайн аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	Далд уурхайн үйлдвэрлэлийн технологийн үндэс	1

2.	Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйтай холбоотой хууль, дүрэм, журам, стандарт	1
3.	Далд уурхайн өрөмдлөгийн ажлын аюулгүй ажиллагаа. Малталт, нэвтрэлт, бэхэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагаа	1
4.	Далд уурхайн тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагаа	1
5.	Далд уурхайн ухаж ачих ажлын аюулгүй ажиллагаа	1
6.	Далд уурхайн тээврийн ажлын аюулгүй ажиллагаа	1
7.	Уурхайн өргөн тээвэрлэх машины аюулгүй ажиллагаа	1
8.	Туслах ажлын аюулгүй ажиллагаа	1
9.	Нуралт, цөмрөлтөөс үүсэх аюул. Урьдчилан сэргийлэх, мониторинг хийх	1
10.	Далд уурхайн агааржуулалт. Хортой хийн аюулгүй ажиллагаа	1
11.	Гүний усны аюулгүй ажиллагаа	1
12.	Гал, тэсрэх дэлбэрэх бодисын аюулгүй ажиллагаа	1
Нийт		12

Дөрөв. Ил уурхайн үйлдвэрлэлийн аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	Ил уурхайн үйлдвэрлэлийн технологийн үндэс	1
2.	Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйтай холбоотой хууль, дүрэм, журам, стандарт	1
3.	Уурхайн өрөмдлөгийн ажлын аюулгүй ажиллагаа	1
4.	Уурхайн тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагаа	1
5.	Уурхайн ухаж ачих ажлын аюулгүй ажиллагаа	1
6.	Уурхайн тээврийн ажлын аюулгүй ажиллагаа	1
7.	Овоолгын ажлын аюулгүй ажиллагаа	1
8.	Туслах ажил, суурин тоног төхөөрөмжийн аюулгүй ажиллагаа	1
9.	Уурхайн хөдөлгөөнт тоног төхөөрөмжийн зөөвөр, нүүдлийн аюулгүй ажиллагаа	1
10.	Уурхайн мөрөгцөг, овоолгын гулсалт нуралтаас үүдэх аюулгүй ажиллагаа	1
11.	Уурхайн ус таталт, шүүрүүлэлтийн ажлын аюулгүй ажиллагаа	1
12.	Уурхайн гал, тэсэрч дэлбэрэх бодисын аюулгүй ажиллагаа	1
Нийт		12

Тав. Баяжуулах үйлдвэрийн аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	Баяжуулах үйлдвэрлэлийн технологийн үндэс	1
2.	Баяжуулах үйлдвэрлэлийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйтай холбоотой хууль, дүрэм, журам, стандарт	1
3.	Урвалж химийн бодистой ажиллах аюулгүй ажиллагаа	1
4.	Баяжуулах үйлдвэрийн дотоод тээвэр, түүнд тавигдах шаардлага	1
5.	Баяжуулах үйлдвэрийн процессийн аюулгүй ажиллагаа. Хөвүүлэн баяжуулалт, соронзон ба цахилгаан баяжуулалт, Хүхэрлэг хүдрийг баяжуулахад тавигдах нэмэлт шаардлагууд, Рентген, хэт ягаан долгионы тусламжтайгаар хүдэр ялгах төхөөрөмжид тавигдах шаардлага. Хүндийн хүчний баяжуулалт.	2
6.	Баяжуулалтын туслах процессийн аюулгүй ажиллагаа. Өтгөрүүлэлт, шүүх, ууршуулах процесс, зуух, хатаах процессийн аюулгүй ажиллагаа	1
7.	Хаягдлын аж ахуйн аюулгүй ажиллагаа	1
8.	Гидрометаллургийн процессийн аюулгүй ажиллагаа. Бага, өндөр	1

	даралтын тоног төхөөрөмжийн аюулгүй ажиллагаа, Овоолгын уусгалтын аюулгүй ажиллагаа	
9.	Хүдэр, баяжмал, хүдрийн бус материалын агуулахын үйл ажиллагаа	1
10.	Бөөнцөглөх, ангижруулах, шатаах, хатаах процессийн аюулгүй ажиллагаа	1
11.	Гал, тэсрэх дэлбэрэх бодисын аюулгүй ажиллагаа	1
	Нийт	12

Зургаа. Цахилгааны аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	Цахилгааны аюулгүй ажиллагааны үндсэн ойлголт	1
2.	Цахилгаан гүйдлийн аюул. Цахилгааны осол. Цахилгааны ослын хүндрэлийн байдалд нөлөөлөх хүчин зүйлүүд	1
3.	Тусгаарлагдсан саармагтай болон шууд газардуулсан гурван фазын цахилгаан сүлжээний аюултай байдал	1
4.	Нэг фазын сүлжээний аюултай байдал, схемийн онцлогууд	1
5.	Цахилгаан гүйдэл газардах үзэгдэл. Хүрэх хүчдэл. Алхамын хүчдэл	1
6.	Үйлдвэрлэлийн болон ажлын байр, гүйцэтгэж байгаа ажил, үйлчилгээний цахилгааны аюулгүй ажиллагааны нөхцөл, тэдгээрийн ангилал	1
7.	Цахилгаан тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын үеийн хамгаалалтын арга хэмжээ, тэдгээрийн ялгаа, онцлог, хэрэглэх хүрээ	1
8.	Цахилгаан сүлжээ, тоног төхөөрөмжийн тусгаарлал, цахилгаан тусгаарлалын байдалд тавих хяналтын техник, зохион байгуулалтын арга хэмжээ	1
9.	Бага хүчдэл хэрэглэх. Цахилгааны аюулгүй ажиллагааны хориг түгжээ.	1
10.	Хамгаалах газардуулга, газардуулгын байгууламжийн бүтэц, хийц. Хамгаалах газардуулгын тооцоо, үзлэг, хяналт, хэмжилт.	1
11.	Нойлтуулга, түүний бүтэц, хийц. Нойлтуулгын тооцоо, хяналт.	1
12.	Хамгаалах таслалт, түүнийг хэрэглэх хүрээ. Хамгаалах таслалтын схемүүд	1
13.	Цахилгаанаас хамгаалах хэрэгсэл, тэдгээрийн ялгаа, ангилал, хэрэглэх хүрээ. Цахилгааны аюулгүй ажиллагааны анхааруулах, хориглох, зөвшөөрөх, сануулах плакат	1
14.	Цахилгаан техникийн ажилтанд тавих шаардлага. Цахилгааны аюулгүй ажиллагааны мэргэшлийн групп. Цахилгааны осолд орсон хүнийг хүчдэлээс чөлөөлөх, осолдогчийн биеийн байдлыг тодорхойлох, анхны тусламж үзүүлэх	1
	Нийт	14

Долоо. Галын аюулгүй байдал

№	Сэдэв	цаг
1.	Галын аюулгүй байдлын тухай хууль тогтоомж. Галын аюулаас хамгаалах ажлыг зохион байгуулах дүрэм, журам	1
2.	Байгууллагын галын аюулгүй байдлыг тодорхойлох шаардлага, норм, норматив. Гал түймрийн улсын хяналт	1
3.	Байгууллагын гал түймрийн эрсдэлийг үнэлэх арга зүй. Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ.	2
4.	Аж ахуйн нэгж, байгууллагын галын аюулаас хамгаалах төлөвлөлт, бэлтгэл, бэлэн байдал. Галын аюулаас хамгаалах томилгоот	2

	бүрэлдэхүүний үүрэг (ажилтан албан хаагчид, үйлчлүүлэгч иргэдийг нүүн шилжүүлэх ажиллагаа), аюулгүй ажиллагаа.	
5.	Галын аюулын зарлан мэдээллийн систем, холбоо зохион байгуулалт.	1
6.	Төрөл бүрийн гал түймрийг унтраах арга зүй (Шатамхай хий, шингэн, хатуу бодис материал, цахилгаан эрчим хүчний барилга, тоног төхөөрөмж, үйлдвэр, үйлчилгээний газар, албан тасалгаа, гэр, байшин). Гал унтраагуурын төрөл, ашиглалт. Утаат орчинд анхаарах асуудал*	2
7.	Түлэгдэлт ба угаарын хийд хордолтын тухай ойлголт, түүнд үзүүлэх анхны тусламж*	1
Нийт		10

* Тухайн сэдвээр дадлага хийнэ

Найм. Барилгын аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	Барилгын ажлын талбайн аюулгүй ажиллагааг хангах ажлын зохион байгуулалт, үндсэн шаардлагууд /ажил эхлэхийн өмнөх цугларалт, аюул, ослын талаарх мэдээллээ хуваалцах/	2
2.	Аюулыг илрүүлэх, хяналт тавих арга хэмжээ	1
3.	Тээвэрлэх, өргөн тээвэрлэх ажил гүйцэтгэх үеийн аюулгүй ажиллагааны шаардлага	1
4.	Цахилгаан ба хийн гагнуур, хийгээр зүсэх ажил гүйцэтгэх үеийн аюулгүй ажиллагааны шаардлага	1
5.	Нураалт, буулгалтын ажлын аюулгүй ажиллагааны шаардлага	1
6.	Газар шорооны ажлын аюулгүй ажиллагааны шаардлага	1
7.	Өрөмдлөгийн ажлын аюулгүй ажиллагааны шаардлага	1
8.	Зуурмаг бэлтгэх ажлын аюулгүй ажиллагааны шаардлага	1
9.	Угсралтын ажлын аюулгүй ажиллагааны шаардлага	1
10.	Өргийн ажлын аюулгүй ажиллагааны шаардлага	1
11.	Заслын ажлын аюулгүй ажиллагааны шаардлага	1
12.	Мужааны ажлын аюулгүй ажиллагааны шаардлага	1
13.	Тусгаарлалтын ажлын аюулгүй ажиллагааны шаардлага	1
14.	Дээврийн ажлын аюулгүй ажиллагааны шаардлага	1
15.	Инженерийн шугам сүлжээ, байгууламжийн ажлын аюулгүй ажиллагааны шаардлага	1
16.	Тоноглол ба хоолой турших ажлын аюулгүй ажиллагааны шаардлага	1
17.	Цахилгаан монтаж, тохируулга, холбоо дохиоллын ажлын аюулгүй ажиллагааны шаардлага	1
18.	Ажлын хувцас, хамгаалах хэрэгслийн талаарх сургалт, зааварчилгаа*	2
Нийт		20

* Тухайн сэдвээр дадлага хийнэ

Ес. Бичил бизнес эрхлэгчдэд зориулсан аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай ерөнхий ойлголт	1
2.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль эрх зүй	1
3.	Ажлын байрны эрсдэлийг илрүүлэх, үнэлэх арга, урьдчилан сэргийлэлтийн зарчим	1

4.	Ажилтны эрүүл мэндийн үзлэг, тандалтын зохион байгуулалтын зарчим	1
5.	Бичил бизнесийн ХАБЭА-н менежментийн практик жишээ	2
	Нийт	6

Арав. Мал аж ахуйн аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	Мал аж ахуйтай холбоотой ХАБЭА-н эрсдэлт хүчин зүйлс	1
2.	Мал амьтнаас хүнд халдах халдварт өвчний урьдчилан сэргийлэлт	1
3.	Орчны эрс тэс температурын сөрөг нөлөө, түүний урьдчилан сэргийлэлт	1
4.	Байгаль, цаг уурын эрсдэлтэй нөхцөлд ажиллах бэлэн байдал /гамшгийн/	1
5.	Мал амьтантай харьцах үеийн осол, гэмтлээс урьдчилан сэргийлэх: Мал амьтанд хазуулах, мориноос унах	1
6.	Анхны тусламж	1
	Нийт	6

Арван нэг. Тээврийн аюулгүй ажиллагаа

№	Сэдэв	цаг
1.	Ачаа тээвэрлэлтэнд тавигдах үндсэн шаардлага, нөхцөл. Аюулгүй ажиллагааны холбогдох хууль эрх зүйн баримт бичиг	1
2.	Тээврийн хэрэгсэлд тавигдах шаардлага, хангалт	1
3.	Тээврийн хэрэгслийн аюулгүй байдлын хяналт. Хөдөлгөөн эхлүүлэх, парклах, ачаа ачих үеийн аюулгүй ажиллагаа	2
4.	Тээврийн хэрэгслийн бүрэн бүтэн болон ажиллах чадварын хяналт. Засвар үйлчилгээний ажлын аюулгүй ажиллагаа	2
5.	Ажилтны эрүүл мэндийн үзлэг, анхны тусламж	1
	Нийт	7

Арван хоёр. Анхны тусламжийн сургалт

№	Сэдэв	цаг
1.	Өвчтөний биеийн байдлыг үнэлэх үндсэн үнэлгээний зарчим (ABCD-primary survey), амилуулах суурь тусламж	4
2.	Өвчтөний биеийн байдлыг үнэлэх лавшруулсан арга (secondary survey)	2
3.	Яаралтай тусламжийн эрэмбэлэн төрөлжүүлэлт	4
4.	Хүнд өвчтөний биеийн байдлыг мэдээлэх зарчим, ЯТ-ийн дуудлага өгөх, хүлээн авах дэслэл, олон улсын ISBAR зарчим	2
5.	Яаралтай тусламжийн өрөө, цүнх, иж бүрдэл, эмүүдийг хэрэглэх	4
6.	Амьсгалын зам чөлөөлөх хэрэглэлүүдийн тусламжтай АЗ чөлөөлөх аргууд, гар амьсгуураар амьсгалуулах аргачлал	4
7.	Осолдогчдод тусламж үзүүлэх ABCDE дэслэл	2
8.	Дефибрилляци хийх аргачлал	4
9.	Өвчтөнийг ослын бүсээс холдуулах, хүнд өвчтөний тээвэрлэлт	2
10.	Цочмог өвдөлтийн үед үзүүлэх суурь тусламж	2
	Нийт	30

ДОЛОО. ОЛОН НИЙТИЙН СУРГАЛТЫН ХӨТӨЛБӨР

Олон нийтийн сургалтыг нас, сэтгэхүйн онцлог, нөхцөл байдалтай уялдуулан олон төрөл, хэлбэрээр зохион байгуулж болох бөгөөд бага насны хүүхдэд зориулсан үлгэрчилсэн хөтөлбөрийг гаргав.

1-4 дүгээр ангийн сурагчдад заах “Амьдралын зөв хэвшил” үлгэрчилсэн хөтөлбөр

Д/д	Сэдэв	цаг
1.	Галаас урьдчилан сэргийлэх	2
2.	Эд зүйлээ хамгаалах, танихгүй хүнтэй харилцах	2
3.	Гэртээ мөрдөх дүрэм	6
4.	Угаарын хий, үзүүлэх тусламж	2
5.	Байгалийн гамшиг, аюулт үзэгдэлийн үед авах арга хэмжээ	2
6.	Байгальд мөрдөх аюулгүй байдлын асуудал	4
	Нийт	18

Сургалтын агуулга

Сэдэв	Агуулга
Сэдэв 1. Галаас урьдчилан сэргийлэх	Галын тухай ойлголт Гэр, сургуульд байдаг гал гаргах эх үүсвэр Гал гарах шалтгаан Гал гарсан үед авах арга хэмжээ*
Сэдэв 2. Эд зүйлээ хамгаалах, танихгүй хүнтэй харилцах	Хувийн эд зүйлсээ хамгаалах тухай Танихгүй хүнтэй хэрхэн харилцах*
Сэдэв 3. Гэртээ мөрдөх дүрэм	Гэрийн ажилд туслахдаа аюулгүй байдлаа хангах Хооллохдоо анхаарах асуудал Мал, амьтантай зөв харьцах Цахилгаан шат (лифт, урсдаг шат) ашиглах Тог тасарсан үед хэрхэх вэ? Аюултай ахуйн химийн бодис Ахуйн цахилгаан багаж, хэрэгсэлтэй зөв харьцах Ахуйн хий –тоглоом биш Ахуйн химийн бодис, цахилгаан багаж, хэрэгсэл Эмний ач холбогдол, хор холбогдол
Сэдэв 4. Угаарын хий, үзүүлэх тусламж	Угаарын хийн хордлого, түүний хор уршиг Угаарын хийгээр хордох шинж тэмдэг, анхны тусламж
Сэдэв 5. Байгалийн гамшиг, аюулт үзэгдлийн үед авах арга хэмжээ	Байгалийн гамшиг, аюулт үзэгдлийн тухай Байгалийн гамшиг, аюулт үзэгдлийн үед авах арга хэмжээ
Сэдэв 6. Байгальд мөрдөх аюулгүй байдлын тухай	Ой, тал хээрээр аялах, амрах, зугаалах, зорчихдоо анхаарах зүйл Хортой ургамал амьтан гэж юу болох Хортой ургамлаар хордох, аюултай амьтанд хазуулах, хатгуулах үед анхны тусламж үзүүлэх

